

tilbage til en nøiere Drøftelse af de Blodste Meninger; her var det mig kun om at gjøre, at anføre mine egne Erfaringer, som jeg underkaster den almindelige Dom, men ikke ønsker forkastede, før de ere prøvede.

Marts 1841.

P. C. E. Poulsen.

Noget om Jordbruget paa Færøerne.

I forrige Aars Sommer affendte det Kongelige Landhuusholdningssekskab hertil, efter Andragende fra Hr. Pastor Schouw med flere Beboere af Sands, en let Arbeidsvogn og Seletøi til et Par Heste, for at Forsøg dermed kunde gjøres paa at bringe Kjøretøi i Brug, og yttrede ved samme Leilighed det Ønske, at erfare, hvorvidt Forsøget maatte lykkes.

Hr. Pastor Schouw har nu, i medfølgende Skrivelse af 29de i forrige Maaned, omstændeligen meddeelt Forklaring angaaende dette Foretagende, som ikke har havt forønsket Fremgang, uagtet Terrainet ved Sands er stiftet for Kjørsel, og der kunde være megen Brug for Vogn. Den væsentligste Hindring for at faae en saadan Sag bragt igang, ligger formeentligen i en Omstændighed, som i bemeldte Skrivelse er berørt, nemlig den, at Heste skulle holdes paa Stald om Vinteren. Dette vilde nemlig være en Forandring i Kreaturholdet. Nu anvendes ingen Omsorg paa Hestene; paa de Tider af Aaret, da de skulle bruges,

nemlig om Vaaren til at udbringe Gjødningen, og om Sommeren til at hjembære Torven, hentes de fra Udmarken (Haugen), hvor de al den øvrige Tid af Aaret slakke om for at finde Jøde. Skulde de derimod holdes paa Stald, maatte Bonden skaffe Huus og Foder til dem og passe dem. Jeg antager, at heri ogsaa ligger en Hovedhindring for Indførelse af Ploining, hvor denne ellers, efter Jordbundens Bestaaffenhed, kunde bruges.

Ved at ledsage Hr. Pastor Schouws Indberetning med foranførte Bemærkning, tillader jeg mig isvrigt, i Anledning af denne Sag, ærbødigst at henvise til Landts Beskrivelse over Færøerne, Pag. 301—303 samt Pag. 345—348.

Færøe Amt huus i Thorshavn den 28de October 1840.

Ærbødigst

Paa Hr. Amtmand Ployens Vegne:

Til

J. A. Lunddahl.

det Kongl. Landhuusholdnings-Selskab.

I Anledning af en mig tilstillet Amtsfrivelse af 15de Juni 1839, foranlediget ved det Kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Skrivelse til Amtet af 11 Mai s. A., i hvilken Selskabet med Hensyn til den opsendte Bogn og Seletøi ønsker at erfare: „hvorvidt det maatte lykkes at føre Rjøretøiet i Brug paa Sands med sand Nytte“ tillader jeg mig foreløbig at bemærke: at Boens og de nærliggende Haugers Bestaaffenhed ikke lægge nogen synderlig Hindring i Veien for Brugen af Rjøretøi, ligesom ogsaa sammes Anvendelse vilde spare Beboerne megen Tid og dertil meget strængt Arbeide.

1. Torv. Ved en ubetydelig Veiforbedring kan paa Sands kjøres næsten lige til Husene i Boen fra
- a) en Mose i Saltevig Hauge, $\frac{3}{8}$ Miil borte, den hele Bei;
 - b) en dito under Hfjelds-Haugen, $\frac{3}{8}$ Miil borte, kan kjøres $\frac{1}{8}$ Miil indtil en lille Indsøe, hvorfra det indtages i Baad den øvrige Bei;

c) en Mose i Trødum Hauge kan Tørvn hjembringes paa samme Maade som fra Mosen a.

Fra Mosen a. hjemføres aarlig circa 3000 Klyver Tørv.

—	b.	—	—	—	—	2000	—	—
—	c.	—	—	—	—	1000	—	—

3 Alt 6000 Klyver Tørv.

Hvorledes er vel hidtil denne Tørv tildeels hjemført? Ved Heste, som bære 1 Klyver = 2 Løb ad Gangen. Hvert Løb er 1 Alen høit og 16 Tommer i □; men da Tørvn i tørrt Tilstand oftere er 18 Tommer lang, kan den opstables i Løbet til en Høide af $1\frac{1}{2}$ Alen.

Men af Mangel paa Tid, saavel som af Mangel paa Heste, hjemføres Tørvn fra a, Saltevig-Mosen, deels $\frac{1}{2}$ af Veien, deels kun $\frac{1}{3}$, deels slet ikke ved Hestehjælp. Menneſter maae da gjøre det resterende Hestearbejde, og saaledes hjemføres 2300 Klyver $\frac{3}{4}$ Miil, 500 Klyver $\frac{1}{2}$ Miil og 200 Klyver $\frac{3}{8}$ Miil. En stor Deel heraf hjemføres i den strængeste Vintertid, og mere end $\frac{1}{2}$ Klyver kan en Mand ikke bære ad Gangen. Hestenes Antal paa Sands er 48.

2. Gjødning. Af Køer og Qvier antages (efter Opgivelse) paa Sands 193. Hvert Hoved giver circa 40 Klyver Møg; altsaa udføres 7720 Klyver Møg, næsten ene ved Heste, ligeledes 1 Klyver eller 2 Løb paa hver Hest. Disse Løb ere af samme Storrelse som Tørveløbene. Det maa bemærkes, at hvert af Løbene kun fyldes til en Høide af $\frac{3}{4}$ Alen, da Hestene, der gaae ude om Vinteren, kun sjældent kunne bære mere. Saaledes udføres altsaa ved 1 Hest kun saameget Møg, som kan optages med 6 i Danmark brugelige Møgrebe. Et Menneſte kan lede 2 til 3 vel tæmmede Heste.

Hvad der fremdeles avles af Hø, Korn og Kartofler hjemføres Beboerne selv.

3. Hø. Af Hø afgiver Sands omtrent 6300 Byrder. Hver Byrde er beregnet til 9 Lpd., og 1 Mand bærer saadanne 32 Dragter i 1 Dag. Veiens Længde til Husene er i Gjennemsnit 1000 Skridt.

4. Korn. Heraf avles henved 144 Tdr., og Uret hjembæres tilligemed Straaet.

5. Kartofler. Heraf produceres omtrent 193 Tdr., som ligeledes efterhaanden hjembæres.

Hele Sands Bø (hvorved forståes de indhegnede, enten opdyrkede eller, til Dydyrkning vel stiftede Stykker) er $\frac{1}{4}$ Miil lang og $\frac{1}{8}$ Miil bred. Boen gaaer i en jevn Straaning ned fra Udmarken, Haugen kaldet, som kun benyttes til Græsning for Køer, Heste og Faar. I Boen ere store aldeles flade Stykker Land, og dersom Færingerne ikke opdyrkede deres Jord saaledes, at de grave en Grøft i 1 Alens Dybde og $\frac{1}{2}$ Alens Bredde, og kaste de af Grøften udskaarne 1 Alen lange og 1 Qvarter brede Jordstrimler paa Græsset, vilde man kunne føre overalt uden Hindring paa Boen. Nu kan der naturligtviis kun føres langs med Vandgrøfterne. At imidlertid selv denne Dykningsmaade ikke hindrer i, at nogle Hovedveie meget let kunde indrettes til Kjørsel, vil Enhver let indsee, ligesom disse ogsaa tildeels forefindes, men ere for smalle for en Bogn.

Uf de foranførte samlede Data, hvis Rigtighed jeg ved Kyndiges Dom formener mig let at kunne godtgjøre, er det, saavidt jeg kan indsee — saavel med Hensyn til Terrainets Bestaaffenhed og Storrelse, det Produceredes Qvantum, som ogsaa paa Grund af den betydelige Besparelse i Tid, Mennekraft og Hestkraft, som derved vilde bevirkes —, tilfulde godtgjort: at Brugen af Kjøretoi med sand Nytte maatte kunne indføres paa Sands.

At Brugen af Ploug og andre Avlsredskaber ogsaa med sand Nytte kunde indføres, følger af Jordbundens Bestaaffenhed. Den er paa enkelte Steder $\frac{1}{2}$ Alen dyb, fugtig, undertiden tør, paa nogle Steder 1 Alen med tør Grund, og for det meste 2 à 2 $\frac{1}{2}$ dyb med Sandgrund.

Det bemærkes tillige, at Bøigerne, Husevig og Skaalevig, have megen Lighed med Sands, og

at i Skaalevig har Plougen ved det Kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Foranstaltning for vel omtrent 35 Aar siden været brugt, men gammel Slendrian og dens ufornuftige Brug fortrængte den snart igjen.

Derfom imidlertid Brugen af Kjoretøi saavel som andre Uvlsredskaber, hvortil Heste anvendes, skulde ventes indførte paa Sands, da udfordres dertil: 1) at en Mand skaffer sig unge færøiske Heste 3 til 4 Aar gamle; thi de ældre ere for Færingerne heel vanskelige at tilvænne. 2) At disse Heste blive holdte paa Stald om Vinteren, ligesom jeg ogsaa formener, at det var sikkrest tidligt at vænne dem til, og stadigt lade dem staae i Toir paa Boen. Derved vilde de baade blive mere tamme, og tillige strax kunne tages til Arbeidet den Tid man behøver dem. Danske Heste kunne ikke bruges uden paa Boen, og ikke til at hjemføre Torven, da deres Hove ere altfor bløde til at de kunne gaae paa Fjeldveiene.

Endnu staaer tilbage at give Underretning om, hvad den opsendte Vogn hidtil har gavnet. Svaret herpaa er: „Aldeles Intet!“ Grundene dertil ere, at Ingen af de Færingier, som have ønsket Vognen opsendt, have havt Plage at tilvænne, og der er neppe paa hele Sands mere end 1 Plag foruden Præstens. Fremdeles har Ingen af disse været behjælpelig med Sagens Fremme, paa en meget fornuftig Kongsbonde, Joen Mikkelsen i Trødum, nær, som dog paa Grund af, at han, der tillige er Tømmermand, og forrige Aar havde paataget sig at være Formand for den nye Kirkes Opbyggelse paa Sands, kun havde liden Tid til at være mig behjælpelig.

Da jeg imidlertid skyldte det Kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Redebonhed til at opfylde et ogsaa af mig i Særdeleshed attraaet Ønske, ligesom jeg ogsaa skyldte mig selv det, dog at vise Færingierne: at, hvad der vel kunde have lidt Vanskelighed, ingenkunde derfor var uopnaaeligt, fik jeg, især ved Hjælp af min Karl og Hr. Sysselmannd Winther, en Plag og en